

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMÉGYE POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI LAPJA.

Előfizetési árak:

Egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fil. — Község-, körjegyzők- és tanítóknak
egész évre 5 korona. — Telefonszám: 14.

Felelős szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számíttatnak. Nyilttér sora
50 fillér. — Megjelenhetenként egyszer, 6 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Milliók, jertek vissza!

Sz.-udvarhely, nov. 11.

Amiről most néhány szót akarunk mondani, az is egyike azoknak a témáknak, melyek a sajtóban bizonyos periodusokban visszatérnek.

Tessék ez időtájtban megtekinteni az ország kereskedőinek karácsonyi bevásárlásait és bizonyosan hazafiúi aggodalommal értékeli, hogy milliók és milliókra megy azaz összeg, melylyek most háziipari készítményekért a külföldnek adózunk.

Sovárgó vágyakkal, esengő szóval fölbukkan nálunk a háziipar megteremtésének kérdése, de sajnos, jobbra csak hírlapi cikkelyekben, pedig hírlapi cikkelyekkel, melyek közérdeklődést nem tudnak támasztani, háziipart teremteni nem lehet.

A sikerben, hogy ez izben másként járunk, lanyha reménnyel fogunk ahhoz, hogy e jelentős kérdésben felrúzzuk az apatikus társadalmat.

Hogy a háziipar országfönntartó és országfölvirágoztató tényező, azt Svájcz beszédesen igazolja. Hogy nálunk nyers anyag, munkás-kéz bőviben van, kitetszik azokból az erőtlenségek, melyeket eddig a háziipar terén tettünk. Csak meg kell nézni a bártfai játékipart, a torontáli szótteseket, az erdélyi faipari készítményeket és rögtön látni fogjuk, hogy itt egy kifejleszhető iparnak minden tényezője rendelkezésre áll: ügyes munkás-kéz, ötletgazdagság, bizonyos áttetsző nemzeti styl, emellett érdektöm, munkát leső kéz, bőviben mindenféle nyers anyag, csak egy hiányzik, a tőke. Ez a tőke pedig azért hiányzik, mert a vállalkozási kedv teljesen hiányzik, a közérdeklődésnek kellene ösztökélni a vállalkozási kedvet, hogy azok a milliók, melyek most kimennek tőlünk, itthon maradjanak.

Nálunk az a baj, hogy mindent a kormánytól várunk. Bizonyos iránytól kezdést, kétségkívül kell várunk a kormánytól és ebben nincs is hiányosság. A kereskedelmi kormány nagy számmal tart fenn fafaragászati és itt Udvarhelymegyében az Iparfejlesztő bizottság közbenjárása folytán kosárcsúszó tanműhelyeket, ahol évek óta hozzáértő elömmunkások képeztetnek. A baj azonban az, hogy ezek az elömmunkások nem a falukra mennek ki, ezek és ezek tanítására, hanem kénytelenek letelepedni városokban, beállni a kisipar sőhajtozó alakjai közé. A földművelésügyi miniszterium is egész seregét rendezi évente a népies, gazdasági, háziipari kurzusoknak. A legutóbbi öt év alatt 1500 községben 20000 gazdasággal foglalkozó egyén tanult meg valamelyes házi ipari foglalkozást. Rendkívül érdekes lenne tudni, hogy ez a 20000 ember a közeledő télen a nyert ügyességét fel fogja-e használni és hova fogja fejleszteni a jó példa ezt a foglalkozási ágat?

Hiszen nálunk a nép téli foglalkoztatásának kérdése nem tiszta közgazdasági ügy, de elsőrendű szociális érdek. Tessék meggondolni, hogy mostantól négy teljes hónapig a földművelő munkás kéz pihenni kénytelen, hogy ennek a

kényszerű pihenésnek milyen kedély-deprimáló hatása van. Emellett a munkátlanság mennyi sok hajlékban szerzője a nyomornak, szükségnek, indítója a békétlenségnek, okozója a csüggedésnek, okozója a társadalmi harcoknak. Mennyire megváltoznék a helyzet, ha a munka alkalmak szaporítottatnának, a nép télen is keresne és nem lenne kénytelen a készből élni.

Mindezeket pedig elmondtuk abból az alkalomból, hogy közelebbről e megyében is jó egynehány községben mostanában nyílik meg a népies gazdasági háziipari kurzus. Kíváncsinos az, hogy mindazok a kik hivatalból és nobile officiumból a nép vezetői, az ügyet megillető érdeklődéssel (mert hiszen ez az ügy a közérdeklődésből fejlődhet csupán) fogják kísélni, hisz ami kezdés most van, az csak indítása egy messzemenő s a jövőre váró akciónak, melynek célja, hogy azok a milliók, melyek ma még háziipari készítményekért külföldre mennek, itthon maradjanak.

Gazda.

BELFÖLD.

— A politikai helyzet. —

Sz.-udvarhely, november 11.

A most folyó ádáz parlamenti harc egyik jellemző jelensége, hogy az ellenzéknek minden erőfeszítése mellett sem sikerült hangulatot teremteni az országban a mai igaza mellett. Vajjon mi lehet oka a feltűnő jelenségnek? Az nyilvánvaló, hogy az ellenzék a maga részéről mindent elkövet, hogy a közvéleményt maga mellett sorakoztassa. Hiszen harcának sikere függ az ország állásfoglalásától. Az is kétségtelen, hogy más alkalommal az ellenzék némi sikerrel appellált hasonló harcban az ország közvéleményére. Hivatkozunk a magyar vezényleti nyelv mellett folytatott obstrukcióra. Mi azt vallottuk és valjuk ma is, hogy az ellenzék akkor is helytelen uton járt, de azért nem tagadjuk, hogy az ország egy jelentékeny része mellettük foglalt állást és az ezernyi küldöttség útján e felfogását ki is nyilvánította. Ez a háttér adta meg az akkori ellenzéki küzdelem erejét.

Jelenleg a helyzet egészen más. Az ország hidegen nézi azt, a mi a csillogó dunaparti palota tanácskozó termében történik. Az ellenzék a népre hasztalan appellál. E jelenség okát megtalálni nem lehet nehéz. Első sorban is az ország egyáltalán nincs és nem is lehet tisztában avval, hogy az urak mi ellen hadakoznak. Miért folyik az obstrukció? Az ellenzék azt állítja, hogy a szólásszabadságért. De hát megtudja-e erről győzni a közvéleményt? Hiszen az ő állításukkal szemben áll Tisza István gróf miniszterelnök ismételt kijelentése, hogy a magyar parlament szólásszabadságát senki érinteni nem akarja. Már pedig Tisza István gróftól az ország megszogta, hogy leleplezetlenül megmondja a szándékát és terveit és a félvezetés eszközeivel egyáltalán nem dolgozik.

Ime tehát az ország előtt legalább is kétségesnek kell lennie, vajjon tényleg el akarja-e kobozni valaki a parlament szólásszabadságát. A miből nyilvánvaló, hogy az ellenzék, ha ugyan erről meg van győződve, súlyos taktikai hibát követett el, a mikor a házszabályok revíziójára hivatott bizottság kiküldését megakadályozta. Mert, ha ők csakugyan meg vannak győződve arról, hogy Tisza gróf csakugyan a szólásszabadságot akarja elkobozni, alkalmat kellett volna adni neki, hogy tervét elkészítse, mert ez lett volna a bizonyíték az ország szemében. Mi tudjuk,

hogy ez a bizonyíték a Tisza gróf igaza mellett szól volna. Ugy lehet, hogy az ellenzék is így tudja s ezért vitték úgy a dolgokat, hogy a helyzet idáig ne fejlődhessek.

E mellett az urak nem veszik észre, hogy a házszabályokkal e pillanatban is veszedelmes vizsgálásokat követnek el. Egyre újabb érveket szolgáltatnak a házszabályok szigorítása mellett gyűjtött argumentumok hatalmas arzenáljába.

Tisza gróf találóan jellemezte a helyzetet: Néhány ember védelmezi politikai existenciájának alapját. Az ország azonban fagyos nyugalommal szemléli ezeknek kínos vergődését, mert a közvélemény jól tudja, hogy a hol az ország érdekében komoly munka folyik, ott ezeknek az uraknak helye nincs.

Politikai jegyzetek.

Budapest, nov. 11.

Küldjön-e ki a Ház a házszabályok módosítására bizottságot, vagy ne küldjön: e kérdés felett a képviselőházban vita indult meg s azt Kossuth Ferencz beszéde vezette be. Akármilyen volt is e beszéd hangja és tartalma s bármilyen is a többi ellenzéki szónoké: a normális parlamenti vitának a látszata senkit se tévesszen meg. Az ellenzéki szónokok hervatag szóvirágai mögött egy nyilt és konok obstrukció kigyója rejtőzik.

Ha ennek daczára a miniszterelnök felszólt, úgy azt leginkább azért tette, hogy az ország színe előtt bebizonyithassa azon ellenzéki taktika képtelen voltát a mely még a bizottság kiküldésébe sem megy bele.

S ha a fiatal vezért, a ki ez alkotmánymentő küzdelem élén áll, rövid beszéde után a tapsnak és lelkesedésben valóságos orkánja zugta körül, ez csak azt bizonyítja, hogy a biztos győzelem tudatában követi őt egész pártja.

A szerdai ülésnek nevezetes szereplői voltak. Apponyi Albert gróf azután Tisza István gróf. Az ülés végén pedig megjelent a legnevezetesebb szereplő, a legnagyobb ur, a parancsoló, a szuverén, a zsarnok: a fehér iv, amely alá husz képviselő neve van írva.

Husz képviselő névszerinti szavazást kért a fölött, tudomásul veszi-e a ház a miniszterelnök választát és kérte ugyanez a husz képviselő ugyanezen a fehér iven a szavazás holnapra halasztását. A szavazást elhalasztották. A fehér iv parancsol, a fehér iv az ur.

Szép beszédet mondott Apponyi, nagy beszédet; hiszen mikor nem mondott Apponyi szép és nagy beszédet. Most, hogy Amerikából hazatért, most meg épen demokrata tűz is forralja a szavait. Hát szép beszéd volt. De igaz beszéd a Tisza Istváné volt.

Tisza István gróf miniszterelnök joggal hivatkozott Apponyi Albert elnöki szereplésére: az elnöki tekintélyt valóban meg kell védeni. Joggal beszélt a nagy nemzeti érdekek megóvásáról és joggal mondta, hogy a reform épen a nemzeti politikát fogja szolgálni. Mintha a szavait akarta volna megerősíteni, az ülés végére felrebbent a fehér iv, a törpe minoritás zsarnokságának a fegyvere és szimbluma. Akart-e Apponyi, akart-e az egész képviselőház szavazni az ülés végén, akart-e ezt, akart-e azt — mind mellékes. A fehér iv nagyobb ur Apponyinál, nagyobb ur a miniszterelnöknél, az egész képviselőháznál, a nemzeti akaratnál a fehér iv kormányozza Magyarországot. Ha Apponyi el-

viselhetőnek találja is, mindenképen érthető, természetes, helyes, jogos és okos, ha a felelős kormány és a felelős többség ezt a zsarnokságot le akarja rázni magáról.

*

Ha voltak, akik Apponyi Albert gróf beszéde által a válságból kivezető út kibontakozását várták, ezek alaposan csalódtak. Politikai körökben tényleg jelezték, hogy Apponyi oly közvetítő indítványt fog tenni, amely közelebb fogja hozni az egymással ma még rideg ellentétben álló kormányt és ellenzéket. Azonban Apponyi beszéde csak olaj volt a tűzre, s újabb vizálkodásra adott okot azért, hogy a király személyét is a vitába vonta.

A szabadelpártban részint sajnálattal, részint elítélően foglalkoztak Apponyi beszédével.

*

A magyar darabot testőrség mielőbbi életbeléptetése és szervezése most Fejérváry Géza báró legfőbb gondja. Matyasovszky Mátyás alvezetés és Perczel Miksa honvédszázados lesz a testőrség két hadnagya, a másik két tisztet most szemelik ki, ezenkívül a 40 tagból álló testőrség kiválasztása is folyamatban van.

Rövid idő múlva tehát látni fogjuk a gyönyörű Mátyás korabeli egyenruhában tündöklő testőröket.

Igy fejleszté lassan, de lépésről-lépésre biztosan a magyar udvart nemzeti szellemben a magyar kormány. A nagy parlamenti tusa, az ugynevezett késhegyig menő harc mellett, hála Istennek rá ér erre is. Az ellenzék diadala tehát semmi képen nem lehet teljes. Mert nem képes teljes munkátlanságra kényszeríteni a kormányt.

*

Jó öreg királyunk, Ferencz József Ő felsége talán még sohasem élt köztünk oly csendesen, észrevétlenül, mint mostanában.

Megérkezik a király, elutazik a király, meg visszajő, Gödöllőre megy vadászni, aztán a királyi várpalotába hajt: mindez oly zajtalan és észrevétlen történik, mintha egyik utcán polgári násznép vonulna a templomba, a másik utcán meg szegény árva katoná temetése jönne szembe.

Vajjon mit jelent ez a beolvadás a fővárosi életbe?

Azelőtt válságos esemény volt a király és az udvar itt tartózkodása.

Két örvendetes magyarzata lehet ennek a mai észrevétlenségnek.

Ez az, hogy Budapest rohamosan megnövekedett, világvárossá fejlődött, melynek mértéktelen életforgatagában észre se veszik az euberek, ha egy király jön meg. A mohó uton se lát, se hall. A legtöbb szenzáció helyhez kötődik, és alkalmivá törpül.

Jelenti továbbá ez a csend azt is, hogy a királyról in-már mindenki tudja hogy itthon van, mikor Budapesten van, semmi értelme sincs tehát az alkalmi vendéglátásnak.

*

Odaát az osztrák szomszédra rosz csillagok járnak.

Hát bizony furcsán jellemző Magyarország és Ausztria közjogi viszonyának bensőségére, hogy mi magyarok akkor örülünk legjobban mikor a sógort bajok környékeznek.

Most az olaszok, az insbrukki események szorongatják Ausztriát, Körber miniszterelnököt és a reichsráthot.

Hála Istennek! mondja az őszinte magyar — Legalább nincs ideje Ausztriának bennünket megsarczolni!

Gyermekvédelem Székely-udvarhelyen.

— A gyermek védelem szervezése Udvarhely megyében. —

Kolozsvár, nov. 5.

Magyarországon a gyermekhalandóság, főleg a csecsemők czélszerűtlen táplálása miatt óriási arányokat öltött. A megmaradtakat a fertőző bántalmak tizedelték meg. Mikor a gyermek némileg felnőtt és öntudatra ébredt, elkezdődött az erkölcsi züllés és szellemi romlás.

Magyarország népének gyermekei lassanként oly elhagyott állapotba jutottak, hogy az égből kiáltóvá lett és égetően szükségessé tette a segélynyújtást.

Eleinte a társadalom mozdult meg, megalakult a Fehérkereszt egyesület. Ennek szakszerű és áldásos működése oly feltűnő sikerekkel járt, hogy a törvényhozás is magáévá tette a gyermekvédelmet és az 1898. évi XXI. t. cz. azt állami feladattá emelte.

Az állam eleinte a Fehérkereszt egyesület támogatása által pártolta a gyermek védelmet, azután a meglevő intézményeket átvette és 1903-ban a gyermekvédelmet, államosította és 15 gyermekmenhelyet állított fel.

Az állam látva a sikerdús működést, melyet a lelkes társadalom az elhagyott gyermekek megmentése körül kifejtetni képes volt, nem akarta magát ennek a segítésre hajlandó közönségnek további együttműködésétől megfosztani. Ellenkezőleg! Helyet biztosított neki az államosított gyermekvédelem keretében.

Minden oly helyen, hol a gyermekmenhelyek gyermekeket telepitnek ki, a törvényhatósági illetve községi képviselők u. n. *telep bizottság*ot választanak. Ez a telep bizottság két tag böküldése által összeköttesben áll a gyermekmenhely székelyhelyi levő gyermekmenhely bizottsággal és ennek révén a központi országos gyermek védő bizottsággal.

Ennek a telep bizottságnak vannak bizonyos jogai, és természetesen bizonyos kötelezettségei is.

Senki se csodálkozzék azon, hogy a kötelezettségek nagyobbak a nyert jogoknál és, hogy e jogok gyakorlása is terhekkel jár. *Az állam a telep bizottságnak megadja a gyermek fölötti ellenőrzés jogát, biztosítja a belé szőlést a gyermekek tartó család megválogatásánál a gyermek testi és szellemi nevelésénél. Viszont azt kívánja tőle, hogy a gyermekeknek könyvekkel, ruházattal való ellátásánál közre működjék, tegye lehetővé azt, hogy az állami gyermekek a telepet befogadó község sajátos ruházataival ellátassanak, hogy a telep területén fennálló jótékony és gyermekvédő intézményeknek az állami gyermekvédelemmel összehangzott működését megteremtse, hogy továbbá az egész országra kiterjedő és azt egészen behálózó gyermekvédő egyesület létesítésén fáradozzék.*

Előre érzem, hogy ajkaikon az a kérdés mozdul meg, hogy miért jön hát akkor ide az állam a gazdag állam a szegény Udvarhely megyébe, ha ennyi terhet ró a társadalomra, ha ennyi kötelezettséget akar vállalkozni rá?

Azért jövünk ide, mert Udvarhely megye az erdélyi résznek legtisztább magyarságu megyéje és mi sem természetesebb, mint hogy az elhagyott gyermekek oly vidéken nevelkedjenek, hol nemzetiségi torzalkodás nincs, és hol azok magyar levegőt, magyar faj érzületet szívhatnak magukba, és a hol azoknak a hon fenntartó magyarság számára való megmentése biztosítottnak látszik.

Remélem, hogy Udvarhely megye ez okból szívesen fog bennünket látni gyermekeinkkel.

Ha a vármegyében levő sz. udvarhelyi és kereszturi telep bizottságok szervezik a gyermek védelmet megyéjükben, nemcsak a magyar állam érdekeit mozdítják elő, nemcsak általános emberi és emberbaráti kötelezettséget teljesítenek, hanem megragadják az alkalmat helyi, megyei főleg pedig székely érdekek támogatására, és egy időben jót tesznek saját véreikéért, mikor mások, idegenek támogatására szervezkednek.

A működő telep bizottságoknak csak az egész vármegyére kiterjedő egyesületet kell megalakítani, hogy minden hivalkodás, minden tolatkodás nélkül kezükbe vegyék Udvarhely megye gyermekeinek védelmét.

Ennek a gyermekvédő egyesületnek programját nem akarom megszabni, mert nem ismerem eléggé a helyi viszonyokat. Csupán utalni kívánok azokra, miket a gyermekvédelem problémája címén Zilah városában kifejtettem, de egyes pontozatokra mégis reá térek, olyanokra, melyekről azt hiszem, hogy a gyermekvédelem szempontjából nemcsak általánosan fontosak, hanem különösen érintik Udvarhely vármegyét, és a székelység életbevágó érdekeit.

Ezek a pontok a következők:

I. Daczára a gyermekmenhely működésének azt tapasztalom, hogy aránylag igen csekély számú székely gyermek kerül azokba be. Ezt annak tulajdonítom, hogy az emberek még nem tudják eléggé, hogy az állam az elhagyottakon segíteni kíván, sőt még a hatóságok sem ismerik eléggé a gyermekvédelmi szabályrendelet 10 §-ának rendelkezéseit.

A gyermekvédelem első feladata volna azokat a gyermekeket, kiknek nemcsak joguk de égetően szükségük van az állami gyermekvédelemre a legközelebbi menhelybe bejuttatni. A közreműködés nagyon egyszerű és könnyű, sürgős esetekben a polgármester, illetve a főszolgabíró vagy a menhely igazgató főnöke, rendes körülmények mellett pedig az illetékes orvosok veszi fel a gyermekeket. Az egyesület a közvetítő szerepet játssza, a mi csak buzgalmat tételez fel, de anyagi teherrel nem jár.

II. Előfordul azonban igen gyakran, hogy már elhagyottanak nyilvánított gyermekek mégsem hozatnak be a menhelybe. Ennek oka legtöbbször az, hogy a szülőknek meg kellene válni gyermekeiktől és a szülei szeretet nagyobb mint a szegénység nyomasztó hatása. *A gyermekvédő egyesület fő feladata enne ily szülőket reá beszélni, hogy gyermekeiket ad-*

ják be a menhelybe, mert hiszen a gyermek az övök marad, 15 éven túl ismét birtokukba juthat, ők pedig a gyermektartás nyügétől felmentve, dolgozhatnak és szerezhetnek és ha módjuk oly kedvezővé vált, hogy gyermekeik eltartására és nevelésére képesek, még a 15 éven belül is kikérhetik a gyermeket vagy közre működhetnek abban, hogy gyermekeknek 15 éven túli megélhetését biztosítsák.

III. Most egy igen fontos ponthoz jutok. Talán a székelység vándorlásra való hajlama, de főleg a szegénység oka annak, hogy igen sok székely leány idegenbe kerül. Nemcsak az erdélyi részek vannak elárasztva székely leányokkal, hanem Románia, Szerbia is csábítja a szemre való lányokat. Az eredmény az erkölcsi bukás és a törvénytelen gyermek. A törvénytelen gyermekek nemcsak a gyermekmenhelyeket árasztják el és ezen a réven szaporítják az adózó polgárok adóját, hanem roppant terheket rónak az illetőségi községekre is.

Minden vármegyének kötelessége az ellen védekezni. Az erkölcsi kioktatások nem sokat használnak. sokkal czélszerűbb az ügyet az anyagi oldalnak előterébe nyomásával rendezni.

Az erkölcsi bukás eleinte pénzszerzéssel, később nyomorral jár. Az a ki a leányt elcsábította, eleinte pazarul gondoskodik róla, később azonban a pusztulásnak engedti át, pedig az anyaság állapota fejlo-gosítja a nőt arra, hogy az illetőtől nő és gyermek-tartás címén bizonyos ellátási hozzájárulást követeljen. Az illető azonban ellatlan és a szegény nő, tanács és anyagi eszközök hiányában, tehetetlenül áll.

IV. A törvénytelen gyermekek halálózása iszonyu arányokat ölt. Ez a sajnos körülmény elég fontos arra, hogy az erkölcsösen élő jótékony társadalmat segítség adásra bírja. De a ki álszeméremből nem akar segíteni a törvénytelen gyermekek, segíthet a törvényes ágyból származottakon. Ezek között is számos az elhagyott. A gyermekhalandóság legnagyobb a törvénytelen gyermekek után azoknál, kik bár törvényes házasságból származnak, de az anya tejét nélkülözni kénytelenek. Ide tartoznak a gyári munkások, a napszámosok, a kivándorlók, a megélhetést idegen földön szerzők gyermekei.

A székelyek ezeknek igen nagy kontingensét képezik.

A gyermek születésekor szép és jóltáplált. Idegen helyre kiadva dajkaságba, vagy haza küldve a nagyanyához, a gyermek a neki meg nem felelő és roszul elkészített mesterséges tápláléktól nem sokára beteg lesz és elpusztul, vagy elcsenőveszedik.

Ezen a szomorú állapoton igen hathatósan lehetne segíteni. *Nem kellene egyebet tenni, mint az asszonyokat lebetegedésük után haza hozatni, és őket azzal a feltétellel, hogy gyermekeiket szoptatni fogják, megfelelő munkával ellátni, vagy anyagilag segélyezni. Ha a haza hozatal nem lehetséges, ily székely asszonyokat tartozkodási helyükön kellene segélyezni, ha gyermekeikkel szoptatni hajlandók.*

Az első életév haláleseteinek igen tekintélyes része csökkenne ez által. Hogy ez a segítség pénzbe kerülne, az bizonyos, de igazi székely actió volna.

V. Az így megtartott gyermek még azután is, az elválasztás után is, annak a veszélynek van kitéve, hogy elpusztul, mivel a legjobb mesterséges tápszer, a jó tehéntej hiányzik, vagy nem szerezhető be, mert eladásra kerül, és ha mégis van rosszul készül el és a gyermek megbetegedéséhez vezet.

Az állam támogatja a szegény embereket a tehen vásárlásban és tejgazdaságban. Ennek pártolása, a tehéntej árusítása, esetleg ingyen kiosztása nyári hónapok alatt, a tej czélszerű eltartásának tanítása, pasteurizálása, sterilizálása ezek volnának azok a teendők, melyek megoldására a gyermekvédő egyesületnek járadni lehetne.

VI. Az analphabétáknak iszonyu nagy a száma. Az igaz, hogy az írni olvasni nem tudók legnagyobb része a nemzetiségek lakta vidékeken fordulnak elő, de a székelység nyugtalan életmódja, főleg a kivándorlás, vonja maga után, hogy az otthon maradtakról senkinek gondoskodni kellően. A gondoskodás hiánya az óvoda és iskola kerülésével van összekötve.

Az óvoda és iskola köteles gyermekeknek törvény szerinti reászorítása az óvoda és iskola látogatására volna egy igen nemes feladata a gyermek védelemnek. Az óvoda és iskola nemcsak tanítja a gyermeket, hanem hathatóan hozzájárul annak neveléséhez, erkölcsének megtartásához, és foglalkoztatás révén távollattja a zülléstől.

VII. A legutolsó helyen emlitem, mint legfontosabbat a gyermekek nevelésének ellenőrzését. Ezen a téren is nagyon szembeűnő az a haszon, melyet az állami gyermekmenhelyek a társadalom szegényebb részére hozni fognak. Általánosan tapasztaljuk, hogy földmiveseink, parasztjaink nagyon bizalmatlanok az úri osztálylyal szemben, és nehezen bírhatók reá arra, hogy eddigi szokásaikon, életmódjukon, földmivélésükön, iparukon változtassanak, még ha e változás feltétlenül nagy előnyökre szolgálna is. A népnek egyes barátjai fáradságnak szóval, tettel, felolvasásokkal, lapok járatásával. Az eredmény vajmi kevés. Ilyen törekvések után is csak ott van a paraszt a hol 100 évvel ezelőtt volt.

Az állami gyermekmenhelyeknek programja az, hogy a felvett gyermekeket a földmivélés és iparnak oly ágaira nevelj, melyek a megélhetést biztosítják,

és a célból a gyermekeket előszeretettel földmives és iparos embereknél helyezi el, és pedig oly vidéken, hol a megélhetési ágak czélszerűen miveltenek, és oly embereknél, kik a gyermekeknek erre való nevelésre hajlandók. A gyermekmenhely a felvetteket 12 éves korukig gyermekeknek tartja és neveli, de a 15-ik évig tartó 3 esztendőben komolyan részorítja valamely oly életpálya megválasztására, melyben nemcsak jövőben megélhet, hanem a mely már 15 éves korában mikor az állam segélye megszűnik, a segély nélkül való megélhetést biztosítja.

A gyermekeknek ily czélszerű elhelyezése azon pár forint révén, melyet fizetünk, igen könnyen sikerül, és csodálkozni lehet azon, hogy egyes községek 12 éven felüli gyermekeket beküldenek, mivel azokat elhelyezni nem tudják.

Ennek a gyermekmenhelyek által követett követendő eljárásának követése igen nagy haszonnal járna, és az ezt végző gyermek védő egyesület nemcsak jól tenne az elhagyottakkal hanem befolyást gyakorolhatna arra, hogy miképen neveltesse az egész vidék gyermekei.

Daczára az állam nagy mérvű pártolásának ép oly földmivelési ágak, melyekben az otthon maradt asszonyok és gyermekek végzik el a teendők legnagyobb részét és melyek éppen jövedelmezőbbek, maradnak parlagon. A gyümölcs és konyha kertészet, az operfa ültetés és selyem bogár tenyésztés, a komló termelés stb. Ezeknek fejlesztése az állami gyermekek által tervbe van véve és én Kolozsvárt a gyermekmenhely kertjében oly berendezés létesítésén fáradozom, mely mintát képezne arra, hogy miképen lehetne a szegény embernek is aránylag csekély föld területet szépen megművelni és kihasználni.

Az 1898. évi XXI. t. cz. állami feladattá emelte a gyermekvédelmet. Abban a szabályrendeletben, mely e törvény végrehajtására kiadott, a burokratizmus lovetette ridegségét és a legnemesebb érzések által vezetve magához emelte fel az elhagyott gyermekeket. A legridegebb ember szívét is felmelegíti a gyermek kedélye, naiv volta és romlatlan vidámsága és megindítja a gyermek betegsége és árvasága. Mennyivel inkább kell, hogy meghassa az elhagyott gyermekek sorsa a jótékonyssággal foglalkozó, nemes gondolkodású, érző szívvel bíró társadalom szívét.

De nemcsak érzelmi okok teszik mindnyájunk kötelességévé, hogy az állam által szervezett gyermekvédelemben részt vegyünk, hanem ha azt akarjuk, hogy az állam actióját siker koronázza és hogy a betegek ápolási alaphoz való hozzájárulásunk eredményesen kihasználtsák, oda kell állanunk segítő társaknak.

A gyermekvédelmet régóta gyakorolják, de rossz eredménnyel. Sem a hatóságok, sem a társadalom, sem az orvosok külön külön nem képesek a feladatot jól megoldani. Az államosított gyermekvédelem azonban oly szervezetet teremtett, mely a hatóságok sorompóba állítása, a társadalom bevonása és orvosoknak ellenőrzésre való alkalmazása által lehetővé teszi azt, hogy a gyermekhalandóság tetemesen csökkenjen és annyira segít a csecsemőkön, hogy azoknak halandósága a régebben tapasztalt 80%-ról, 20 sőt 16-ra száll alá.

A cél nemes, az eredmény biztató, bontsa ki tehát a társadalom a gyermekvédelem zászlaját és alakítson itt Udvarhelymegyében gyermekvédő egyesületet.

Dr. Genersich Gusztáv.

UJDONSAGOK.

Székelyudvarhely, nov. 13.

A városok fogyasztási adója. A magyarországi városok és községek fogyasztási adó természetű jövedelmeinek ideiglenes rendezéséről szóló 1899. VI. t. cz., amelynek hatálya 1901-től 3 évre meghosszabbított, folyó évi december 31-ikén lejárt. A pénzügyminisztériumban most új törvényjavaslat van készülőben, amely ezen törvényzikk hatályának újból való meghosszabbítását czélozza. Még tinesen meghatározva, hogy milyen időtartamra és milyen módzatok mellett fog ez a meghosszabbítás javallatba hozatni.

Egy hó közigazgatása. Udvarhelymegye közg. bizottsága folyó havi ülését 9-ikén tartotta Hollaki főispán elnöke mellett. Tárgysorozat rendén elsőnek Dr. Damokos Andor alispán tette meg jelentését. Eszerint a tárgyalás alatt álló hó folyamán alispáni iktatóri 801 ügy darab érkezett, melyből 645 nyert elintéztést. A katonai utóállítások a rendes időben megtartott számonkéréséknél észlelt hiányok elenyésztettek. — Dr. Lengyel József m. főorvos jelentéséből kitűnt, hogy az egészségügyi állapot a megelőző hóhoz viszonyítva kedvezőtlen volt. A közkórházban a hó végével ápolás alatt visszamaradt 64 férfi, 35 nő. — Az árvászéki jelentését Br. Orbán János ülnök terjesztette elő. Az árvászéki iktatóriára 956 drb érkezett ebből 230 maradt elintéztetlen. Gyámság alatt a hó végével 11451 egyén, gondnokság, illetve

ügygondnokság alatt 657 egyén maradt. — Ember János tanfelügyelő jelenté, hogy a m. hó folyamán mintegy 12 iskolát látogatott meg, megemlékezett a tanító-karban történt változásokról. Székelyudvarhely város népoktatásának rendezése érdekében a közelmultban elejtett fonalat felvette, s az ügyben közelebbről részletes jelentést fog tenni. E jelentésénél Menyhárt Audrás biz. tag iudítványozza, hogy a felekezeti és községi tanítók fizetési pótlékának rendes időben való kiutalványozásáért irjanak fel a miniszterhez Ember tanfelügyelő válasza szerint a fizetések kiutalásának késése az adminisztrációban rejlik, azonban az indítványt magáévé teszi, ugyazintén Sándor Mózes biz. tag is. — Roediger Gyula h. pü. igazgató jelentéséből kitűnt, hogy a tárgyalás alatt álló hó folyamán egyenes adóban 83076 kor., hadmentességi díjban 1316 k., bélyegdíj és jogilletékben 7856 k., fogyasztási és italadóban 56881 k., dohányjövédékben 34598 kor. folyt be. — Diemár kir. ügyész jelenté, hogy a törvényszék és a két járásbíróóság fogházában összesen 11 vizsgálati és 109 elítélt fogoly volt letartóztatva. — Diószeghy Samu kir. főmérnök jelentése szerint ugy az állami, mint a törvényhatósági utak és tarlozékaik jók voltak, az előírt szállítások és építések befejeztettek — Zonda József áll. állatorvos jelentéséből kitűnt, hogy az állategészségügyi állapot kedvező volt; a nagy mértékben uralkodó száj- és körömfájás Etéd község kivételével megszűnt. Diemár Károly már egy alkalommal a biz. ülésen szóváltette, hogy a városi vágóhidon a husvizsgálatok nem tartatnak meg; most ismét arról értesült, hogy husvizsgálatok ez időszert sem teljesítettek. Ennek veszélyes voltára hívja fel a biz. figyelmét. A bizottság utasította az alispánt, hogy ez ügyben azonnal járjon el, hogy a levágandó állatok szigorúan ellenőriztessenek. — A közigazgatási előadó jelentését Ádám Albert tb. főjegyző olvasta fel. Eszerint az őszi vetések befejeztettek. A takarmány, a krumpli elég jó termést adtak, azonban a kukorica igen sok helyen a ráfordított költséget sem hozta ki. A tárgysorozat mindössze 34 pontból állott, melynek letárgyalása kora délelőtt véget ért.

Nyilvános köszönet. A következő sorok közlésére kérték föl. Dr. Török Albert ny. főispán, az esküdtzéki tárgyalások alkalmával kapott 16 korona napidiját, a Nőegyletnek ajándékozta. Fogadja ez uton az elnökség szíves köszönetét.

A villamos világítás ügye, mint értesülünk, gyorsan halad a megvalósulás felé. A Ganz-gyár szakértői már nem sokára készen lesznek a bizottság által kívánt módosításokkal, valamint az építési részletrajzokkal, s azt a kiküldött bizottság még e hóban át fogja vizsgálni, s véglegesen dönteni fog az ajánlat felett. Az építési költségek fedezésére szükséges kölcsön felvétele csak a tavaszi hónapokban fog megtörténni, a mikorra a pénzintézetek a mostaninál kedvezőbb ajánlat tételét helyezték kilátásba. Az építés remélhetőleg jövő év áprilisban veszi kezdetét, s novemberben már letűnik a bánatos fényű petroleum lámpák csillaga.

Városi adótiszt választás. Székelyudvarhely város képviselőtestülete holnap, hétfőn, délelőtt 9 órakor Dr. Damokos Andor alispán elnöke mellett rendkívüli közgyűlést tart. E gyűlés tárgyát az adótiszt állásnak választás utján való betöltése képezi. Ez állásra, mint már megirtuk, az egyedüli jelölt Szabó Gábor h. adótiszt, ki a városnál már h. ellenőri teendőket is végzett s jelenleg is egyike a város legszorgalmasabb és legmegbízhatóbb tisztviselőinek. Egyhangú megválasztása biztosra vehető.

Tüdőszanatórium Udvarhelymegyéen. Rosenbaum Pál oláhfalvi körorvos igen figyelemreméltó rópiratot adott ki egy Udvarhelymegyében létesítendő tüdőszanatórium létesítése érdekében. Általános ismert manapság már az a rengeteg pusztítás, mit ez a kór az emberek között véghez visz. Főlöleges továbbá bővebben kiemelni ama nagy kárt mit az emberiség nemzetgazdasági szempontból szenved a tüdővésznek emberanyagba való pusztítása következtében. A tüdővész gyógyítása specialis gyógyszerekkel ez idő szerint még problematikus. Minden idevágó törekvés még csak a kísérletezés stádiumában van és tekintve azon tény, hogy az emberiségnek hosszú időre van szüksége, míg a legegyszerűbbnek látszó, de hatásukban felette fontos felfedezéseket megtegye és egy bizonyos positivumhoz jusson, valószínű, hogy a tüdővésznek orvosi tudomány által való pozitív gyógyítása is, — a távol jövő kérdése. Rosenbaum a tüdővészről tett érdekes fejtegetései után ugy véli, hogy a tüdővésszel való megbirkózás csakis

és egyedül a sanatóriumi kezelésben tud megnyilatkozni. Tisza belügyminiszter a folyó év költségvetésének tárgyalásakor azon kijelentést tette, hogy a tuberkolózis gyógyításával foglalkozó intézményeknek nem a fővárosban, hanem egy a tuberkolózis kezelésére nézve mentől alkalmasabb helyen klimatikus viszonyokkal bíró és a nagy népességi góczpontoktól távol eső helyen kell épülnie. Rosenbaum rópiratában ugy véli, hogy a miniszter eme kívánságának is teljesen megfelelő lenne egy tüdőszanatóriumnak a Vargyas-pataka völgyében Oláhfalutól, az állami uttal, 2 km távolságban való létesítése. Csodálatos széphely tárul itt az érkező elé. A két oldalt körülzáró hegylánczolat észak felől egyenesen délre húzódik, ugy, hogy nyugot és kelet felől természetes és tökéletes bástyaszerű védelmet nyújt az ez irányú szelek ellen, ez teszi lehetővé azt, hogy a míg a Hargita tövében éles metsző szél emlékeztet a nyár eltelte, addig e helyen a fák levelei meg sem mozdulnak. E völgyrészlet közepén a Vargyas-patak jobb oldalán két forrás tör elő. A Hargita gyöngye gyógyborviz forrásai. És ez a második, vagy talán épp az első indok egy szanatórium ide helyezésének. A Hargita gyöngye, a székely Selters, vize már ismeretes a nagy közönség előtt. Gyógyhatásában felveszi a versenyt a Selterssel, sőt talán felül is mulja. Így tehát a tüdőszanatórium felállításának minden megkívántató kelléke meg van. Rosenbaum javaslatát a törvényhatósági bizottsági tagoknak figyelmébe ajánlja.

Jelenet a rendőrségnél. Eredeti alakot hívtak meg a napokban a rendőrséghez. Nadrágja alól rojtokban végződik, míg felső lüszter kabátja igyekszik a többi folytonossági hiányokat eltakarni. Kassay alkaptány hallgatja ki.

— Kicsoda maga? — kérdi a naivul csodálkozó honpolgártól.

Vádlott: Ki? én?

— Igen, maga!

— Kurucz Náthán.

— Hol született?

— Ki? én?

— Persze hogy maga! Hiszen nem beszélek itt mással, mint magával!

— Siklódon.

— Hány éves?

— Ki? én?

Alkaptány (dühösen): Nem, én!

Vádlott: Maga körülbelül 40 éves lehet.

A magyar nyelv a hadseregben. A hivatalos „Budapesti Közlöny“ tegnapelőtti száma közli Nyíri Sándor honvédelmi miniszternek az ország összes törvényhatóságaihoz intézett rendeletét, melyben közli a cs. és kir. közös hadsereg hatóságai által a magyarországi polgári hatóságokkal és magánfelekkel folytatandó hivatalos levelezésnek újbóli szabályozását. Ez a rendelet most hivatalosan is megállapítja, hogy a cs. és kir. közös hadsereg hatósága a magyar megkeresésekre magyarul kötelesek válaszolni. A rendelet főbb intézkedései a következők: A cs. és kir. közös hadsereg (cs. és kir. haditengerészet) bárhol létező összes parancsnokságai, hatóságai, csapatai és intézetei, a hozzájuk intézett magyar nyelvű hivatalos átiratokat, valamint egyes személyeknek (a hadsereg, haditengerészet kötelékébe tartozó nem tényleges hadiíjasok és hadapródok kivételével) ugyanily beadványait elfogadni tartoznak. Ily ügyiratok amiatt, hogy azok nem német nyelven szerkesztvők, vissza nem utasíthatók. A kizárólag Magyarországból kiegészített csapatok részéről, bárhol legyen is elhelyezve, ugyazintén a Magyarországon levő hadkiegészítési kerületi parancsnokságok részéről az írásbeli érintkezés a magyar polgári hatóságokkal és hivatalokkal, valamint az első pontban megjelölt egyes személyekkel minden körülmények között magyar nyelven történik. Minden nem magyar nyelven beérkező átirat vagy beadvány a hadsereg szolgálati nyelvén intézendő el. Mozsóítás esetére külön rendelkezések fognak kellő időben kiadatni.

Az iparfejlesztő bizottság ülése. Udvarhelymegye iparfejlesztő bizottság 8-ikán délután Hollaki főispán elnök vezetése mellett ülésezett. Elhatározta a bizottság, hogy a Magyar Védő Egyesületbe belép. A Gazdasági egyesület azon megkeresésére, hogy a földmivelésügyi miniszter által felajánlott 400 korona mily házi ipari czélokra fordíttassék, ugy határoztak, hogy ebből egy bizonyos összeget komló szárító kosarak háziiparilag való kultiválására Szász Ferencz alsósiménfalvi és Orbán Imre égei tanítóknak kiadnak, ezenkívül a Bakonybólyásó, kapanyéi és különböző szekérrészeket fognak azon községek részére beszerezni mintául, amelyek ilyen eszközök készítésével eddig is foglalkoztak. A mult ülésből Sándor Mózes elnöke mellett kiküldött bizottság javaslatára ugy határozott a bizottság, hogy készletben levő pénzből a szentmihályi, égei, h. karácsonyfalvi tanítóknak 80—80 koronát kiadnak oly czélból, hogy azzal anyagot beszerelve községükben kosárfonó tanfolyamot rendeznek.

Városi közgyűlés. Székelyudvarhely város képviselőtestületét *Szakáts* Zoltán polgármester holnap délelőtt fél 10 órára közgyűlésre hívta meg. A közgyűlés tárgysorozatának főbb pontjait az új városháza építése ügyében kelt miniszteri leirat, a virilisek névjegyzékének bemutatása, az utcák világitása, és takarítása, valamint az utcai szemét fuvarozásának jövőre leendő biztosítása és végül a jövő évi költségvetés képezik. A közgyűlést választó közgyűlés előzi meg.

A Korcsolya-egylet választmánya ma délelőtt 11 órakor a megyeház kistermében ülést tart, melyre a tagok ezuton hívatnak meg.

Iparosok fillérestélya. A „Polgári önképző- és segélyző egylet” fillérestélyeit e hó 21-én megkezdte. A meghívókat a napokba küldik szét.

A jégpálya. A Korcsolya-egylet jégpályája, melyet a város segítségével az új sétateren létesített, mint nem régiben megirtuk, telyesen elkészült. A vizet a pályára a tegnapi délután bocsátották be, s a terjedelmes pályatest, mely a réginél kétszeresre nagyobb, alig egy óra alatt már vízzel volt borítva. Azonban ezt a műveletet még egy párszor meg kell ismételní mivel a frissen ázott terület mohón issza be a vizet. Szóval a korcsolyapálya immár teljesen készen várja a fagyot, a mi az előjelek után ítélve, nem sokáig fog magára várhatni.

Színházi műsor. Ma vasárnap: *En, te, ő.* Hétfőn: *Drótostót* félhelyákkal. Kedden: *Cserey* Irma jutalomjátékával: *Lili.* Szerdán: *Tetemrehívás.* Csütörtökön: utolsó és bucsú előadásul: *Hét Schlésinger.*

A Szent-Imre-utca kövezéséről. A város utcáinak kövezését bizonyos időközökben és sorrendben ki szokták javítani. Természetesen e javítás is csak nagyon rövid időre és alig, de valamiképpen mégis javít a helyzeten. Ekövezetjavítástól azonban a Szent-Imre-utca lakosai már évek óta elesnek, noha a legrosszabb kövezetű utcák egyike. Tudomásunk szerint az idén kövezési programba az utca újra kövezése fel volt véve, azonban az ez ideig még nem lett keresztülvive. Az említett utca közönségének nevében kérjük az illetékes hatóságot, hogy az ottani gyarló kövezési állapotokon segíteni sziveskedjék, s annak újra kövezését már kora tavasszal eszközöltesse.

A jótékony Nőegylet e hó 6-án tartott választmányi ülésében végleg elhatározta, hogy decz. hó 10 én jótékonycélu tea-estélyt rendez. A gyűjtésre, valamint a rendezők felkérésére vonatkozó intézkedések folyamatban vannak, s a legközelebbi ülésen pedig a rendezők szerepei lesznek kiosztva.

A Polgári leányiskola Rákóczy-ünnepélye. A Polgári leányiskola tantestülete *Schiller* Irma igazgató vezetése mellett deczember hó 4-én délelőtt 10 órakor kezdődőleg Rákóczy-ünnepélyt rendez. Az ünnepély végeztével a növendékek által készített munkákból munkavásár lesz.

Nyugta illetékének lerovása. A pénzügyminiszter elrendelte, hogy állami pénztárakhoz a magánfelektől a postatakarékpénztár útján érkezett befizetések, valamint a magánfelek részére ugyanezen uton teljesített kifizetések a jövőben a magánfelektől eddig kívánt nyugta, illetőleg ellennyugta mellőzésével számoltassanak el és a megfelelő számadási tétel mindenkor a postatakarékpénztári elismervénnyel okmányoltassék. Hogy azonban a törvényes bélyegkötelezettségnek is elég legyen téve jövőben a rendelet értelmében a nyugták után járó II. fokozatu és esetleg az 1881. XXVI. t. cz. 10. §-a értelmében járó szerződési bélyegilleték is a fél járandóságából készpénzben tartandó vissza.

Tanítói áthelyezések és kinevezések. A vallás és közoktatásügyi miniszter *Tarcsafalvy* Albert vargyasi áll. el. iskolai tanítót Kolozsvárra és helyébe a vargyasi el. iskolához *Magdó* István datki áll. el. tanítót helyezte át; *Sándor* Ida felsőrákosi áll. isk. helyettes tanítónő Muzsnára neveztetvén ki, helyébe Felső-Rákosra *Györffy* Ilona okl. tanítónőt küldötte ki helyettesül; *Pap* József kobátdemeterfalvi áll. el. isk. tanító elhalálózása folytán az 1904/5. tanévre szóló helyettesítéssel folytatólag ismét *Miklós* Jenő okl. tanító bizatott meg; a magyarósi ev. ref. el. iskolához *Rozsondai* István volt etédi áll. el. iskolai tanító választatott meg; végül *Kriász* Erzsébet megbizott tanítónő f. é. október 31-én elfoglalta állását a helybeli áll. polg. leányiskolánál.

Merénylő házmester. Lapunk múlt számának táviratai rovatában közöltük, hogy *Krause* Izidor budapesti építómester ellen házmestere merényletet követett el és őt életveszélyesen megsebesítette. *Krause* egyik fia, a helyi főreáliskola 7-ik osztályos tanulója, az apja ellen elkövetett merényletről e táviratból értesült és elképzelhető a szerencsétlen fiatal ember kétségbeesése, mivel a távirat olyképpen szólt, hogy *Krause* sebébe belehalt. *Krause* fia még az nap, te-

hát vasárnap délután hazautazott és mint nekünk írják, édes atyját ugyan súlyosan sebesültnek találta, azonban állapota nem életveszélyes és valószínűleg hamarosan felépül sérüléseiből.

Kinevezés. A pénzügyminiszter *Benkő* Jakabot a székelyudvarhelyi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez pénzügyi számtiszté nevezte ki.

Magyar nők a tüdőbetegekért. Páratlan sikerű az a felhívás a melyet a „József főherceg szanatorium egyesület” a magyar högyvilághoz intézett. Az egész országból lelkesen gyűltek a magyar hölgyek az alá a zászló alá, melyet a humanizmus lobogtat és melyre a magyar nép nagy veszedelmének a tüdőbetegség elleni küzdelem van írva. Arra a lelkes felhívásra, amelyet József főherceg intézett városunk hölgyvilágához, többen közölték az egyesülettel, hogy az első népszanatórium létesítése érdekében készséggel vállalkoznak a jótékony célu sorsjáték sikerének előmozdítására, mely sorsjátékot az egyesület saját hivatalnokaival egyesületileg rendeztetí, mely tehát nem üzlet-zerű vállalat. Ugy értesülünk, hogy *Lukács* György főispán s az egyesület elnökének kérelmére *vármegyénk főispánja* megleghaigu felhívást intézett *vármegyénk községi jegyzőihöz*, szeretettel ajánlvá, hogy a nép-mentési akciót minden erőből, lelkesedéssel támogassák. — A felhívásnak bizonynyal szintén fogantatja lesz. Itt közöljük még, hogy az egyesületnek a hölgyek részére átnyujtandó oklevelek rajzán egy nagy művészuik most dolgozik.

Székely-Dalegyletünk, melynek régi jó hírnevéhez méltó további sikeres működését az utóbbi időben meglehetősen mértékben veszélyeztette a működő tagok buzgóságának lankadása, közelebről ujjá szerveződött. Az egyesület vezetősége ugyanis a fentebbi okból új működő tagok gyűjtését vette tervbe. S örömmel jelezhetjük, hogy e terv igen szépen meg is valósult már, minthogy a társadalom különböző rétegei is — megértvén a *Vezetőség*-nek nemes intenióit, — szakitottak az eddigi tartózkodással s mindazok, akik avégből megkerestettek, a legnagyobb örömmel és készséggel léptek be az Egyesület működő tagjai közé. — A Dalegylet ilyenformán az új tagokkal, akiknek száma már eddig is felülmúlja a régieket, felfrissülve és megerősödve újból fölveheti a meglazult fonalat s remélhetőleg az eddigieknél még nagyobb sikereket fog felmutathatni. A már belépett új tagok a következők: *Szabó* Antal, *Péterfy* István, *Erős* Kálmán, *Dikman* Jakab, *Gál* Jenő, *Soós* Árpád, *Karda* Károly, *Novák* Sándor, *Sándor* Ferencz, *Szövéffy* Gyula, *Weigel* Ödön, *Emrich* Vilmos, *Zöld* Sándor, *Biró* Árpád, *Csutak* Dénes, *Gámenty* János, *Kabdebó* József, *Kállai* József, *Nagy* Kamill, *Egyed* Albert, *Demeter* Ákos, *Gabos* Dénes, *Kohl* István, *Lőrinczi* István, *Biró* János, *Varró* Ödön, *Bede* Gyula, *Czikmántori* Dénes, *Dézi* Balázs, *Gáspár* Pál, *Jakab* Gyula, *Pál* Lajos, *Siroki* Gusztáv. — A taggyűjtés még nincs befejezve s tervbe van véve a dalkörnek egy női dalkörrel való kiegészítése is, hogy egyes alkalmakra *vegyes karrá* is alakulhasson. Az így ujjászervezett dalkörnek, valamint a szervezendő *vegyes karnak* is első fellépése a *f. évi karácson másodnapjára* tervezett *hangversenyen* lesz, melyre az előkészületeket a kiküldött bizottság nagy részben megtette s *Morascher* és *Paál* S. karnagyk vezetésevel a próbák is szorgalmasan folynak. — A hangverseny programját rövid idő alatt már közölhetjük. Sok sikert jó hírnevű dalkörünknek s szép multjához még szebb jövőndöt.

X Jóslat. Budapestről írják nekünk: Az ismert osztálysorsjegy-felárusító cég, *Kiss* Károly és Társa bankháza tulajdonosának évekké elelőtt egy cigányasszony megjósolta, hogy az általa árusított sorsjegyeknek a szerencse minden 5-ik sorsjátéknál fog bámulatosan kedvezni. A jóslat tényleg bevált, amennyiben *Kiss* Károly és társa az 5-dik és 10 dik sorsjátéknál óriási nyereményeket fizetett ki vevőinek. A közönség most természetesen még nagyobb feszültséggel várja a 15-dik most kezdődő sorsjáték eredményét. Ugyszólván közismert hiedelem, hogy a 15 dik sorsjátékban ismét ezen bankház sorsjegyei lesznek a legszerencsésebbek, minélfogva a *Kiss* bankház sorsjegyei rendkívül nagy keresletnek örvendenek.

Jegyzők küldöttsége a miniszterelnöknél. A községi és körjegyzők országos egyesületének nagy-szamu küldöttsége tisztelgett hétfőn délután a belügyminiszterium palotájában gróf *Tisza* István miniszterelnöknél, hogy átnyujtsa neki az egyesület azon határozatáról szóló okmányt, amely szerint őt az egyesület disztagjává választották. Az ékesen kiállított és izléses, szép kötésbe foglalt okmányt *Kuncze* Imre elnök meleg üdvözlő szavak kíséretében nyujtotta át a miniszterelnöknek, mire az utóbbi szives válaszában a jegyzői kar nagy fontosságát hangsúlyozta, további jóakarataról biztosította a jegyzőket. Ezzel a tisztelgés véget ért.

Palotaforrádalom Sándorkáknál. Mint mult mult alkalommal megirtuk, jó cigányaink közt nézeteltérés merült föl, ami elég meggondolatlanul a banda egy részét arra vezette, hogy külön zenekart alakítsanak. Ezt bizony elég helytelenül tették akkor, amidőn egy bandának is bizony nehéz volt a megélhetése, mert hát vége azoknak a jó időknék, amidőn a közönségnek ideje és pénze volt cigányi zene mellett mulatni. Helyesen tennék cigányaink, ha igyekeznének megtalálni azt a pontot, ahol ez is, az is engedve, a banda újra egyesülhetne a mult alkalommal megirtuk a banda zülésének okát; most *Ampovics* Antaltól a következő levelet vettük: *Tek* Szerkesztő úr! A fenti czim alatt b. lapjában egy közlemény jelent meg, amely kissé czinikus mosolylyal fogadja *Sándorka* zenekartól való elválásunkat és oly színben tüntet föl bennünket, mintha az elválást mi okoztuk volna. Ez nem áll; valamint a beállott körülmények folytán az sem történhetik meg, hogy most immár a főlzaporodott tagok miatt is valaha csupán egy bandával álljunk a közönség rendelkezésére. Székelyudvarhely város intelligens közönsége megérdemli és elég nagy arra, hogy itt szerényebb körülmények között két jól szervezett zenekar működhessek, annál is inkább, mert a vármegye egyes községekben sem vetik meg a jó zenét s egy zenekar lévén, eddig abban kevés részük lehetett. A mi az elválás érdemi részét illeti, röviden így történt. A Budapest-szálló éttermében mult hó végén egyik este megjelent a zenekar *Kiss* Károly czimbalmos és *Kónya* Gyula brácsos kivételével. Én csonka zenét nem akartam a mindig nagybecsült közönségnek szolgálai s így történt, hogy a hiányzó tagok iránt tett kérdésemmre *Sándorka* azt mondotta: „Bánja a f... bármit csinálnak s akarmilyen banda lesz; mi ketten a fiammal megfeleltünk!” Ebben sértést láttam rá és *Béla* flamra nézve, mert általános tudatban van, hogy *Ampovics* Béla kitűnő tehetséggel bír egy zenekar vezetésére. Különbben sem volt ez az első ily nyilatkozat *Sándorka* részéről, mert azt akarná, hogy az egész világban több primás ne lehessen, csak ő a fiával. Már pedig *Béla* fiam eddig is úgy viselkedett, hogy a közönségnek nagy része nagyon megkedvelte, nem nézi le a közönséget, hanem a polgárságnak is készséggel muzsikál bármikor. Visszatérve eltávozásomra, mikor a Budapest-szálló étterméből kijöttem, a nagy bögös és az előkelő jó tagok utánam jöttek; főlzólítottak, hogy a fiam vezetésével szervezzek zenekart s ők készek abban résztvenni és működni. A kedvező ajánlat s azon körülmény, hogy évek óta mostoha elbánásban részesültem *Sándorka* részéről, tette sarkaltak és megalakítottam a zenekart. Ennyit szükségesnek tartottam jóbirnevem érdekében kijelenteni azon megjegyzéssel, hogy további hírlapi vitába bocsátkozni hajlandó nem vagyok. Tiszta lelkiismerettel állunk a n. é. közönség előtt, amelynek leghibebb és becsületet szolgálatát tüzük feladatul s arra kérjük, kegyeskedjék minket is pártfogásában és bizalmában részesíteni.

Almanach 1905-re. Könyvnek a magyar irodalomban még aligha volt hasonló népszerűsége, mint az *Egyetemes Regénytár Almanach-jának*. November hónap közepe felé, amikor megjelen, lesi és várja az egész, irodalomért lelkesedő magyar közönség és kiki keresi, aztán megtalálja benne az ő kedvelt íróit. S találgatják, hogy mi lesz az előszónak, amit *Mikszáth*, a szerkesztő ír, a tanulsága? Mert hogy abban leiszűrve édes humor mezébe öltöztette, meglesz az elmúlt esztendő irodalmának etikai méltatása, némely bölcs tanácscsal füszerelve, ami a jövő esztendő irodalmának szól: az bizonyos. Így aztán az *Egyetemes Regénytár Almanach-ja* szivesen látott, örömtöljesen üdvözölt vendég, aki azzal is különb a többinél, hogy nem fogyaszt, de igenis gyarapítja a magyar háznak szellemi kincseit. S elvisz magával vendégségbe egy egész sor magyar író: a régiebbeket, akik a háziak szeretetében már beülaknak és újakat, akik most jelenetik be igényüket erre a szeretetre. Az idén a következők érkeznek: *Mikszáth* Kálmán, *Szabóné* *Nogál* Janka, *Andor* József, *Lőrinczy* György, *Zöldi* *Márton*, *Ambrus* Zoltán, *Jakab* Ödön, *Sas* Ede, *Pekár* Gyula, *Szomaházy* István, *Gárdonyi* Géza, *Abonyi* Árpád, *Nagy* Endre, *Erdős* Renée, *Szemere* György, *Herczeg* Ferencz és *Bársouy* István. . . . Lesz tehát öröm a vendéget és az irodalmat szerető magyar házakban. Mint minden esztendőben, úgy az idén is *Singer* és *Wolfaer* adják ki az *Almanach*-ot, amelynek ára diszes kötésben 2 korona.

Színházi hét.

Székelyudvarhely, nov. 12.

A negyedik színházi hetet 5 én újra ujdonsággal kezdték meg. *Rajna* Ferencz és *Czobor* Károly operettje, *A hajduk hadnagya* került bemutatásra. A darabot egész ujonnan készült korhű jelmezekkel hozták színre, s ha még sem értek vele zajosabb sikert a színházat teljesen megtöltő közönség sorai közt, úgy annak oka nyilván abban rejlik, hogy az efféle magyar történelmi tárgy nem alkalmas operettnek. A czimszerepben *Szöreg* Gyula igen szép alakítást nyujtott, melylyel egyéni szeretetreméltóságot öntött a lovagias hajdu hadnagya. *Lévay* Margit igazán finoman, grációzan játszotta meg *Barbarinót*, s tánczával méltán érdemelte ki a zajos tetszésnyilvánítást. *Jászai* *Mariska* mint kadett kedves látványosság volt, *Székely* *René* a grófnét nagy igyekezettel játszotta meg, *Halász* *Ede* (ezredes) nem volt kellőleg diszponálva; *Gulyás* (Szép *Iczik*) és *Inke* (ör-mester) a derűtségről gondoskodtak, az előbbi helyenként bizony a megengedhetőn túl is.

Vasárnap, 6-ikán, *Szigligeti* hatásos népszim-műve, *A cigány* volt műsoron. *Hervay* *Erzsi*, mint *Rózi* valóban csaknem önmagát multa felül. Szerepében bőalkalma kiálkozott, mindazon kvalitásait teljes érvényre juttatni, melyek az ő művészetének főerősségét képezik. Jók voltak: *Bende*, *Bátosy*, *Jászai*, *Nagy* *Sándor* és *Gulyás*, noha ő ez alkalommal is a *Rózi* nagy jelenetében, annak rovására, sok komikumot engedett meg magának és a karzat gyönyörűségére. A darabot igen jó ensemble keretében adták, s a jelen volt, de nem nagy szamu közönség a szereplők csaknem valamennyiének elismeréssel adózott.

Hétfőn, 7-ikén, *Beöthy* *L.* és *Rákosi* *V.* *Arany-lakadalom* című látványos sziműve került előadásra.

A darab lelkesítő képeket tár elé az 1848—49. idői lázas mozgalmából. Sajátságos a sok modern operett léha szellemétől megtévedett gondolkodásunkra és izlésünkre, hogy a drámai hatású jelenetekben bővelkedő hazafias mozzanatai a műnek, kevésbé vilányozták fel a közönséget, míg az itt-ott felcsillanó komikus elemek oly helyen is, ahol ezek a komoly háttérből váltak le, vagy pláne abba beleolvadtak, zajos derűtséget keltenek. Az előadás nem volt egyenletes. Egyes jelenetek kissé vontatottan mentek. *Bátosy* Endre játszotta Koltai Jenő szerepét az érzés nemes hevével. *Hervay* E. Katalinja mindvégig művésziességgel volt kikerekítve, nemes előkelőség jellemezte játékát. Igen jó volt *Gulyás* mint Krausz Soma és dicséretére legyen mondva, hogy ment volt a tulzástól. *Szöreg* helyes felfogással adta Mikulák Jánost, de helyenként mókázott a művészi hatás rovására.

Kedden Herczeg remek vígjátéka, *A Gyurkovics leányokat* adták gyenge érdeklődés mellett. *Bátosy*, mint huszárezredes kitűnő jó alakot mutatott be, *Nagy* Sándor pedig Horkai Ferit perfekt alakításban mutatta be. *Gulyás* Menyhért sikerült Gida volt és sok kedvességet hozott mindannyiszor magával a színpadra. *Szöreg* Gyula (Sándorfy) szintén méltán osztozkodott a sikerben. A nőkről már nem mondhatunk ennyi jót. *Jászai* (Sári) kedvetlenül játszott. *Radnai* Zsuzsika igen nagyra vállalkozott, amidőn Miczi szerepét kreálta. Hangja, játéka színtelen, teljesen a kezdő porát hordja magán; szavait nem a kezével, de a lábával segít hangsúlyozni s így azokat hol előre, hol hátra lobálja. Kiemeljük azonban a hölgyek közül *Hervay*, ki Katinkát helyesen interpretálta; jó volt *Polgár* F., mint mama.

Szerdán, 9 ikén, *Bob herceget* adták. A címszerepet *Cseréi* Irma játszotta. Játékát nagy rutin jellemezte, mozdulatai élénkek, táncza ügyes, mimikája kifőzött, éneke dallamos, de néha-néha orrhangból eredő dissonancia zavarja az egységet. *Révész* Helén az Annet adta. Ennek dicséretileg lehet kiemelni. Hangja tiszta és biztos, de játéka nincs; hiány van a fesztelenségnek és a melegségnek. *Jászai* Mariska mint Viktoria bájos volt megjelenésében és kedves alakításában, de hangja jóllehet kellemes, szűk terjedelmű. *Halász* mint gárdakapitány kitett magáért, éneke és játéka is jó volt. *Gulyás* kitűnő individualizáló képességének adta jelét; *Szöreg* a Plumpding borbélyt éles körvonalakkal domborította ki.

Csütörtökön, 10-én, *Radnóthy* Kámpis János nagyszerű színművét adták, melynek a Nemzeti színházban alig egy pár hete volt a bemutatója. *Radnóthy* ideális érzésű, erős lelkű nő. Nagy eszményeket hord lelkében és nagy erővel követeli az élettől, hogy azokat megvalósítsa. *Radnóthy*hoz férjhez ment, mert féltésnek tekintette és házasságának első évi nem is ábrándították ki hitéből. Mégis remegni kezd. Megismerkedik az élettel és borzalommal látja, milyen a legtöbb házasság. A férj csakmily megcsalja nejét és az „okos” nő beletörődik sorsába. Ő érzi, hogy ez nem telnék tőle. Az ő szíve nincs a csalódásra berendezve. Ha férje megcsalná, örökre elvesztené. Valóban, midőn kiderül, hogy férje megcsalja, ott hagyja. Ez *Kampis* János drámájának a témája. A téma nem új. Tele van vele a feminista irodalom. De azért nem kopott el, sőt veszedelmesen érdekes, mert a néző közönség nagyon is érdekelt fél és ebben az esetben nem tapsolja meg oly szívesen az erény győzelmét, mint egyébkor. *Radnóthy* Kálmán ketten szerették, a szelid, mély érzésű *Margit* és barátja, rokona, a heves vérű *Olga*. *Margit* győzött. *Olga*, megaláztatva, egy öreg emberhez ment férjhez, ki hamar özvegygé tette. De még mielőtt özvegy lett, egy pillanata hatalmába kerítette *Kálmán*at, odaadta magát neki és így bosszulta meg magát *Margit*on. *Margit*, ki feltétlenül bizott férjében, fél *Olgától*, főleg mióta mint özvegy. *Olga* mindig közelükben tartozkodik. Most is, a darab kezdetén, egy kis fürdőhelyre menekül férjével, hogy *Olgától* távol legyen. De *Olga* ott is folkeresi őket. Mit akar? Folytatni a bűnös viszonyt *Kálmán*nal, ki mélyen megbánta botlását? Talán maga sem tudja mit akar. De *Margit* türhetetlennek találja *Olga* jelenlétét és még botrány árán is szakítani akar *Olgával*. Egyszer megváltozik minden. *Margit*nak a bátyja, *Andor*, egyszersmind a *Kálmán* legbensőbb barátja, szereti *Olgát*, megkéri kezét, megkapja és mint boldog vőlegény jelenik meg *Kálmán* és neje előtt. A helyzet kitűnő. *Margit* egyszerre megszabadult minden kínjától és magánkívül van örömeiben. De *Kálmán* le van sujtva. Engedheti-e, hogy legjobb barátja elvegye azt a gonosz, bűnös nőt? Engedheti-e, hogy *Olga*, mint sógora egészen befurakodjék a családba az ő büntésére? Ezzel a jó drámai helyzettel ér véget az első felvonás. A második felvonás gyors menetben meghozza az első katasztrófát. *Kálmán* becsületes ember, nem habozik egy pillanatig sem, szembe száll *Olgával* és megköveteli tőle, hogy lépjen vissza az *Andor*val való házasságtól. *Olga* épp oly makacs, mint *Kálmán* és nem enged. Ekkor *Kálmán* megmondja *Andornak*, hogy *Olga* nem tisztességes nő, hogy ő maga volt a szeretője. *Olga* szívre szint ad. Megmondja *Margit*nak, hogy *Kálmán* volt a szeretője. A kifejlődés a harmadik felvonásban épp oly gyors és határozott. *Margit* nem bocsát meg férjének. Szerelmem — úgy mond — mely büszke volt és követelő, ezt a megálást nem bírja elviselni. És filozófál. A kegyetlen

társadalomnak, mely a nőt a hütlenség gyanújára is habozás nélkül kész megkövezni, a megcsalt asszony számára nincs elégtétele. Az egész férfivilágnak oda kiáltja: Örök hűséget fogadnak nekünk és megcsalnak minket; hazudják a nő tiszteletét és megaláztatnak minket; magasztalják a női méltóságot (s lábba tiporják); lelketlen kufárok módjára előre számolnak a gyöngeségünkkel és ha rajtakerjük, nem röstelnek saját gyermekük bölcsője mögé menekülni. Hadd jöjjön el az az idő, mikor egetverő jalkiáltás fog végig zengeni a világon: érvényt az eskünek, tiszteletet a nőnek. *Kálmán* azt feleli, hogy ha így tud bánni vele, akkor egyszerűen nem szereti, mert a szív nem okosodik és aki szereti, az megbocsát. *Margit* feleli: Azt hiszem, igaz van: nem szeretem önt többé... A darab méltán a tendencia kedvéért íródott, a cselekmény csak a férfi hűség nagy tételének illusztrálására szolgál. Ezért nem bocsáthat meg *Margit*; ezért kell *Kálmán*nak szerető és mégis hütlenné lennie; ezért olyan rossz *Olga*, ezért diadalmasodik végeredményben *Margit*on. Szerző drámailag érdekessé tette a hősnő lelkiállapotát. Segítségül hívott mindent, ami a nő végső elhatározását elfogadhatóvá tege, a nő megcsalt szerelmét, megalázott büszkeségét, letiport női méltóságát. Alig vesszük észre, hogy *Margit* a tiszta, becsületes nő modern ideáljának képviselője gyanánt beszél, a dráma keretéből kilép és a szószékről hirdeti a szerző elveit. Jól esett a tiszta érzés, a nemes erkölcs szavait szép beszédben, mely érzéssel, remekül volt előadva, meghallgatni. *Hervay* Erzi igen szép sikert ért el. Mint igen jó beszélő gyönyörködtetett bennünket *Erveléseit* oly befejezett izléssel, oly finom változatossággal adta elő hangban, mozgásban, kifejezésben, s játéka oly egyszerűnek, természetesnek tűnt föl, hogy átvitte a darabot a filozófus ridegségén. Az igazságot, melyet képviselt, úgy hirdette, hogy azt a közönség a magáénak fogadta és nyílt színen is ismételtén ujult erővel adott kifejezést tetszésének. *Nagy* Sándor a férj nehéz szerepét szépen játszotta meg, míg *Bátosy*, mint *Barkay* rokonszenves szerepének minden részét érvényre emelte. *Király* Aranka az *Olga* szerepében nagy lámpalázzal küzdött, s minden igyekezete dacára, igen nehéznek tetszett részére a szerep. *Kiss* Árpád elég jó lett volna, azonban állandóan a hátát mutogatta, míg *Inke*, ki az *Andor* szerepébe beugrott, bár sok igyekezettel volt, nem tudta megtanulni a rábizottakat. Mindezek az apróságok azonban csaknem észrevétlenekké váltak *Hervay* Erzi szép alakítása mellett.

Pénteken, 11-én, a *Katalin* ez a szép zenéjű és a modern zenetermektektől előnyösen eltérőleg egységes meséjű eperette volt műsoron. Az előadás egyöntetű és egy egészében, mint részleteiben sikerült volt. *Szepesy* Sz. mint *Katalin* emelkedett ki legjobban az előadók közül. Hangja érczösen csengő, finoman nüanszirozott. *G. Székely* R. igazi vervev adta a *Germain* hadnagy szerepét; *Jászai* Mariska az *Anicza* személyének alakításában eltalálta az érzelme hangját. A férfiszereplők közül elismeréssel említenők *Gulyás* (*Chevalier Telemoquet*), *Nagy* Sándor (*Gr. Gurocki*), *Halász* (*Gregor*).

Ma este itt először *Simonyi* obester vígjátékot adják.

KÖZGAZDASÁG.

Az Udvarhelymegyei gazdasági egyesület 8-án *Hollaki* Arthur főispán elnöke mellett látogatott vál. ülést tartott, a melyen elhatározottat, hogy az egyesület nov. 22-én rendkívüli közgyűlést tart, melyen a bethlenfalviak azon kérése tárgyalatik, hogy az egyesület kérjen 4%-os kölcsönt részökre a célból, hogy *Ugron* Lázárné montefuoni tehenészetét megvásárolják, ezzel kapcsolatosan tárgyalatik azon indítvány, hogy a vármegye állattenyésztési szabályrendelete oly értelemben módosíttassék, hogy azon községekben, a hol helyi körülmények ezt idokoltá teszik, az egyesület ajánlatára a nyugati tejelő marha a köztenyésztésbe bevezethető legyen. Decz. 13-án a rendes közgyűlés tartatik meg, ennek főtárgya alapszabály módosítás, az 1905. évi munka program és költségeloirányzat megállapítása, továbbá a választmány kiegészítése lesz. A földmívelésügyi min. gazdasági előadásokra 300 koronát bocsátott az egyesület rendelkezésére, elvárja az egyesület tagjaitól, hogy előadásaikért tisztelet díjat nem követelnek; házi ipari célokra 400 k. adott. Az egyesület belép a székelytársaságok szövetségébe. A földmívelésügyi miniszter figyelmezteti a gazdákat, hogy a magas takarmányáraktól csábítva ne adják el takarmányukat, mert kedvezményes áron takarmányra nem számíthatnak ilyen esetben. A katonai terményszükségletek eladásánál a termelői bizonyítványok bélyegmentesek. Deczember hó első és második heti vásárjain a min kirendeltség Székelykeresztúrot tenyész teheneket vásárol kis gazdák részére. Az O. M. G. E. meghívta az egyesület nov. 15.-én d. u. 4 órára értekezletre, a melyen a szarvasmarha tenyész kerületük ügye tárgyalatik. A tagok sorába 22 egyén és gazdákör felvétel.

TAVIRATOK.

Budapest, nov. 12.
(Érk. d. u. 5 ó.)

Országgyűlés.

Napirend: a miniszterelnök házszabály revíziójára vonatkozó indítványának a tárgyalása. A folyósó csupa izgalom; szenzációt várnak a kormányelnöki nyilatkozattól, a Bolgár új véderőtörvény ügyében tett interpellációjára adandó válaszával.

Elnök: Perczel Dezső.

Felolvassák az interpellációs könyvet. A pponyi gróf békekongresszusról, Bolgár, Polónyi, Rakovszky véderőtörvényről jegyeztek be interpellációt. Megokolásukra negyed egykor áttérnek. Addig folytatták a házszabály revíziója fölött megindított vitát.

Kapocsfy Kossuth határozati javaslatát pártolja. Sághy előföltételül a parlamenti reformot követeli.

Szünet után áttérnek az interpellációkra.

Bolgár Ferencz általános figyelem között kérde, hogy mily stádiumban van a véderő reform; mikor szándékozik a miniszterelnök a vonatkozó törvényjavaslatot benyújtani és behozzák-e a két éves katonai szolgálatot?

Tisza István gróf nyomban válaszol. Szívesen fölvilágosítja a véderő dolgában az interpellálót, bár nyilatkozatai nem lehetnek minden pontban precízek, mert több kérdés ügye függőben van. A két éves katonai szolgálat kérdése még 1898-ban felmerült, ma azon helyzetben van, hogy kijelentheti, miszerint az új véderő törvény a két éves szolgálaton alapszik. (Élénk éljenzés és taps jobbról.)

A két éves szolgálat, úgy mond, a lovasságon, lovasított tüzérségen és tengerészekon kívül kiterjed az összes fegyvernemre.

A mi a költségeket illeti, pontos adatokról nem szólhat, de előre jelezheti, hogy az országra elviselhetetlen terhek ezzel nem hárulnak. Természetesnek tartja, hogy a három évről a két évre való átmenetnél az ujoncz létszámnak emelkednie kell, mert három korosztály helyett csak kettő lesz, békében a minimálisra redukáltatik a létszám.

A mi a tüzérséget illeti, az nem haladt a korról és sok reformra szorul. Ebbe a kérdésbe belejárt egy s más kérdés, így például, hogy a gyalogságok szerves kapcsolatba kerültek a tüzérséggel; a háborúba fontos szerep vár a tüzérségre. Ezt a szervezetet békében kell előkészíteni s így ennek tulajdonítható, hogy a honvéd hadosztályok is tüzérséggel láttatnak el; minden honvéd hadosztály tüzérséggel szereltetik fel. (Óriási éljenzés, taps, jobbról.)

Kiadja: Becsek D. Fia könyvnyomdája.

Hirdetmény.

A vagyombukott Székely-egyleti első takarékpénztár csódtömegének tulajdonát képező, 1 darab kettős ajtóju Thevidor Wiese-féle, „Wertheim” szekrény eladó.

Felhivatnak mindazok, kik ezen „Wertheim” szekrényt meg venni óhajtják, hogy ez iránti írásbeli zárt ajánlataikat, alulírott tömeggondnokhoz folyó évi november 20-ikáig nyujtsák be.

Az ezen határidőn túl beérkező ajánlatok figyelembe vételi nem fognak.

A megígért vételár tömeggondnok kezéhez azonnal készpénzben fizetendő, s a vas szekrény is azonnal átvehető.

Székelyudvarhelytől, 1904. évi november 7-ikén.

Dr. Váentsik Ferencz,
tömeggondnok.

4 1/2%-os
Pénz törlesztéses kölcsönt
nyujtok budapesti és külföldi elsőrangú pénzügyi tevékenektől a földbirtok és ingatlan 1/4 értékéig I. és II. helyre 15—60 évig **Személyhitel** papoknak, katonatisztekterjedő időtartamra. nek, állami- és magánhitelnek, kereskedőknek és iparosoknak kezessé és kezessé nélkül 1—15 évig terjedő időre **gyorsan és diszkrétan.**

Bank- és magánadósságok konvertálása.

LANGSAMU
Budapest, VI., Nagymező-u. 12.

A kölcsön nem záloglevelekben, hanem készpénzben lesz folyósítva.

Értékpapírok és részvények a legmagasabb napi árfolyam mellett megvételnek. Osztályosjegyek: 1/2 K. 12.—, 1/4 K. 6.—, 1/8 K. 3.—, 1/16 K. 1.50 (Válaszbélyeg)

A homoródi járás főszolgabirójától.

Szám: 4285—1904. kig.

Pályázati hirdetmény.

Az ujon alakított Homoród-Szent-Páli körbábai állásra, mely körhöz H.-Szt.-Pál, H.-Szt.-Péter és Recsenyéd községek tartoznak, pályázatot nyitok és felhívom azon okleveles szülésznőket, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt folyamodványukat hozzám folyó évi **december hó 15-ig** adják be.

A körbába javadalma: 80 korona rendes évi fizetés és minden egyes szülésnél 2 korona működési díj.

Szegényektől díjakat nem szedhet.

Homoród-Oklánd, 1904. november hó 9.

Szabady Tivadar,
főszolgabíró.

Szám. 5021—904 tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A székelykereszturi kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a Székely-egyleti első takarékpénztár csódtömege végrehajthatónak saját maga elleni végrehajtási ügyében a sz.-udvarhelyi kir. törvényszék (a székely-kereszturi kir. járásbíróóság) területén lévő, a csöbi 126. sz. tjkvben foglalt 755. hrsz. alatti ingatlanra 397. kor. az 1241/b sz. ing. 501 k. ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1904. évi november hó 25-ik napján délelőtt 9 órakor Csób község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10% át készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én. 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kikiáltott szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbíróóság mint tkvi hatóság.
Székelykeresztur, 1904. október 15-én.

Veres, kir. a bír.

A homoródi járás főszolgabirójától.

Szám: 4285—1904. kig.

Pályázati hirdetmény.

Az ujon alakított Homoród-Városfalvi körbábai állásra, mely körhöz H.-Városfalva és H.-Jánosfalva községek tartoznak, pályázatot nyitok és felhívom azon okleveles szülésznőket, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt folyamodványukat hozzám folyó évi **december hó 15-ig** adják be.

A körbába javadalma: 50 korona évi rendes fizetés és minden egyes szülésnél 2 korona működési díj.

Szegényektől díjat nem vehet.

Homoród-Oklánd, 1904. november hó 9.

Szabady Tivadar,
főszolgabíró.

Remek 6 szem. kávé készlet minden színben csak 95 kr. f. 1.40 f. 1.90	Finom ajour 6 sz. kávé készlet minden színben csak f. 2.20 f. 2.90 3.45	Minden család pénzt takarít!		Remek 6 szem. vászon Damaszt Garnitúra csak f. 2.10 2.90 3.40 f. 3.90	Szép mintázott vászon törülköző 6 db csak f. 1.25 1.72 1.90 f. 2.10
30 rőfös vég csodavászon csak f. 3.65	30 rőfös vég bórvaszon csak f. 4.95	30 rőfös vég irlandi vászon csak f. 4.15	30 rőfös vég Gyöngyvászon csak f. 5.45	30 rőfös vég rumburgi vászon csak f. 5.60	30 rőfös vég I-a rumburgi vászon csak f. 6.40
50 rőfös vég bórvaszon csak f. 8.25	50 rőfös vég irlandi vászon csak f. 9.45	50 rőfös vég rumburgi vászon csak f. 10.40	30 rőfös vég jó min. chiffon csak f. 4.65	30 rőfös vég R. Chiffon csak f. 5.40	30 rőfös vég R. R. Chiffon csak f. 6.85
30 rőfös vég csikos Kanavász csak f. 3.25	30 rőfös vég csikos és koczkás I-ma kanavász csak f. 4.55	30 rőfös vég finom kanavász csak f. 5.40	35 rőfös vég kanavász különlegesség csak f. 6.40	30 rőfös vég fehér csikos csinvat ágyhuzatra csak f. 6.85	30 rőfös vég virágos fehér csinvat ágyhuzatra csak f. 7.40
Remek női ing vaszonból, kézi himzéssel csak 85 kr. f. 1.15 f. 1.55	Remek női Chiffon ing schweizer himzéssel csak f. 1.10 f. 1.42 f. 1.74	Remek női háló Corseta nagy választékban csak 98 kr. f. 1.25 f. 1.56	Remek női chiffon nadrág csak 90 kr. f. 1.18 f. 1.45	Remek Chiffon alsó szoknya himzéssel csak f. 1.35 f. 1.75 f. 2.25	Remek Cloth és posztó alsó szoknya csak f. 1.65 f. 2.15 f. 3.22
Varrás nélküli vászonlepedő 2 mtr hosszú és másfél mtr széles csak 92 kr.	Varrás nélküli remek vászonlepedő 2 mtr hosszú és másfél mtr széles csak f. 1.05	Nemzetközi keresk. ügynökség Budapest, Kerepesi-út 65. I. em.		Remek selyem Cloth paplan minden színben csak f. 3.95	Remek Caschmir paplan minden színben csak f. 3.65

Egy fiatal segéd, a ki a fűszer- és fonalszakmában teljesen jártas és jó ajánlattal bír, azonnali belépésre elfogadtatik **Kaáb és Keitz** cégnél.

A leghiresebb kötőgépek

házi és ipari célra

I. styriai kötő-gépgyár magyar képviselete
Budapest, VII. Erzsébet-körút 23. szám.
Részletfizetésre is kapható. — Árjegyzék ingyen, bérmentve.
Varrógépek, kerékpárok raktára.
FOGL JÓZSEF LAJOS.

Pályázat csordapásztori állásra.

A székelyudvarhelyi birtokossági tanács a csordapásztori állásra, 1905. évre pályázatot hirdet. A pásztorbér 200 darab marha után 360 korona, azon felül minden darab marháról 2 korona fizettetik. A kosár forgatásáért 40 korona átlány jár. Egyéb feltételek a közbirtokosság jegyzőjénél: Daróczi János urnál megtekinthetők.

Székelyudvarhelytt, 1904. november 12.

Kiváló szerencse Töröknél!
Felülmúlhatatlanul kedvez főuradánknak a szerencse. Rövid idő alatt 17 millió korona nyerményét többet fizettünk ki nagyrabecsült vevőinknek, köztük

a legnagyobb nyerményeket.

Ajánljuk ennél fogva, hogy a világ legesélydúsabb sorsjátékában vegyen részt. A most következő mágy. kir. szabadalmazott 15. osztályosorsjátékban újból

110.000 sorsjegyre 55.000 pénznyermény
jut és összesen egy hatalmas összeget,

14 millió 459.000 koronát

sorsolnak ki rövid 5 hónap alatt.

A legnagyobb nyermény a legszerencsésebb esetben

1.000.000 korona.

Továbbá 1 jutalom 600.000, 1 nyermény 400.000, 1 à 200.000, 2 à 100.000, 1 à 90.000, 2 à 80.000, 1 à 70.000, 2 à 60.000, 1 à 50.000, 1 à 40.000, 5 à 30.000, 3 à 25.000, 8 à 20.000, 8 à 15.000, 36 à 10.000 korona és még sok egyéb; összesen 55.000 nyermény és jutalom 14.459.000 korona összegben.

Az I. osztályú sorsjegyek tervszerű árai:

1/8 eredeti sorsjegy f. — .75 kor. 1.50; 1/4 f. 1.50 k. 3.—; 1/2 f. 3.— k. 6.—; 1 f. 6.— k. 12.—.
A sorsjegyeket utánvétellel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében külljük. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeleseket eredeti sorsjegyekre kérünk

f. évi november hó 24-ig

bizalommal hozzánk küldeni

Török A. és Társa

BANKHÁZA BUDAPEST.

Hazánk legnagyobb osztályosorsjáték üzlete.

Főuradánk osztályosorsjáték üzletei:

Központ: Teréz-körút 46/a. I. fiók: Váci-körút 4/a. II. fiók: Múzeum-körút 11/a. III. fiók: Erzsébet-körút 46/a.

Rendelőlevél levágandó.

Kérek részemre
együtt küldeni,
Az összeget _____ korona összegben

Török A. és Tsa bankháza Budapest

I. oszt. m. kir. szab. osztályosorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezette utánvételezni kérem postautalvánnyal küldöm mellékelem bankjegyekben (bélyegekbén) } A nem tetsző törörendő.

Kifünő minőségű és legmagasabb szilárdságú portland cementet ajánl olcsó áron a

BRASSÓI PORTLAND CEMENTGYÁR

Brassóban Székelyudvarhelytt kapható Rösler és Gábor uraknál.